

3 Makroekonomický scénář

Makroekonomický scénář byl koncipován jako realistický a konzervativní se snahou o vyvážení kladných i záporných rizik ekonomického vývoje. Změny proti scénáři předchozího Konvergenčního programu jsou shrnuty v kapitole 5.

3.1 Světová ekonomika a technické předpoklady

Světová ekonomika²

Současný stav vnějšího okolí české ekonomiky lze shrnout takto:

- Růst vyspělých ekonomik se v 1. pololetí 2005 proti předchozímu roku zmínil. Globální ekonomická dynamika je tažena Čínou a dalšími asijskými zeměmi.
- Růst americké ekonomiky zůstává solidní i při mírném zpomalení na 3,6 % v 1. pololetí 2005. Nadále se zvětšující deficit běžného účtu, který je doprovázen stále vysokým deficitem rozpočtu, představuje kurzové riziko.
- Růst ekonomického výkonu EU-25 se v 1. pololetí 2005 zpomalil na 1,4 %. K růstu nejvíce přispívá čistý export a investice, zatímco spotřeba domácností stagnuje.
- Proces rozšíření má na Unii jako ekonomický celek pozitivní vliv. Nové členské země rostou rychleji než EU-15. Jako důležité prorůstové faktory se ukazují uvolnění zahraničního obchodu s novými členskými zeměmi, širší možnosti kooperace, zvýšení mobility pracovních sil v rozšířené EU a nižší nasycenost vnitřního trhu nových zemí.
- Dolarové ceny ropy nominálně dosahují nejvyšší úrovně v historii. Předpokládáme, že vrchol na úrovni přes 60 USD/barel nastane během 1. pololetí 2006. K velmi pomalému poklesu by mělo dojít až v dalším období. V pozadí je vysoká poptávka v rozvíjejících se asijských ekonomikách.

Pro následující období 2006 - 2008 předpokládáme pozvolné zvyšování dynamiky HDP v EU. K němu by měly přispět i pozitivní impulsy plynoucí z rozšíření EU. Zásadní podmínkou ovšem bude nastartování růstu německé ekonomiky. Ekonomický růst v EU-25 by se měl v těchto letech pohybovat mezi 2 % a 2,4 %. Měl by být dále tažen především čistým exportem a investicemi. Úspěšné strukturální reformy na trhu práce (zejména v Německu) by měly stimulovat akceleraci spotřeby domácností.

Mezi předpoklady scénáře patří stabilita světových komoditních a finančních trhů a obecně politická stabilita v širším regionu včetně absence nepředvídatelných událostí s globálním dopadem (např. akce mezinárodního terorismu).

² Pro přípravu Konvergenčního programu nebylo z technických důvodů možno využít „společných předpokladů o vývoji vnějšího prostředí“ podle Code of Conduct. Jarní prognóza EK, publikovaná v dubnu 2005, je již z pochopitelných důvodů překonaná a předpoklady Podzimní prognózy nebyly v době zpracování programu (září 2005) známy. Proto je makroekonomický scénář doplněn o citlivostní analýzu některých makroindikátorů v závislosti na exogenních veličinách v kapitole 5.

Nejdůležitější exogenní předpoklady o vývoji vnějšího prostředí do roku 2008 shrnuje následující tabulka:

Tabulka 3.1: Předpoklady o vývoji vnějšího prostředí

		Rok 2004	Rok 2005	Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008
USD/EUR směnný kurz	<i>(roční průměr)</i>	1,24	1,26	1,24	1,24	1,24
EU-25 HDP	<i>(růst HDP, meziročně, s.c., v %)</i>	2,3	1,5	2,0	2,3	2,4
SRN HDP	<i>(růst HDP, meziročně, s.c., v %)</i>	1,6	1,0	1,4	1,7	2,0
Ceny ropy	<i>(Ropa Brent, USD/barel)</i>	38,3	55,5	60,5	57,8	54,3

Zdroj: Eurostat, MMF, propočty MF ČR

K rizikům scénáře patří zejména možnost dalšího vzestupu cen ropy. V současné fázi cyklu by takový vývoj pravděpodobně zasáhl ekonomický výkon v Evropě více než v jiných oblastech. Analýza citlivosti na exogenní předpoklady je uvedena v kapitole 5.

Z hlediska dopadu na českou ekonomiku rostoucí dynamika HDP a zejména zahraničního obchodu v posledním období napovídá, že se daří využívat výhody ze zapojení do jednotného trhu Unie a ze zlepšování institucionálního prostředí.

Techické předpoklady

Předpoklady o vývoji krátkodobých úrokových sazeb byly zvoleny tak, aby byly konzistentní s plněním inflačního cíle ČNB.

V kurzové oblasti je scénář založen na předpokladu pokračování dlouhodobé tendence k reálné apreciaci směnného kurzu, která probíhá současně s postupem reálné konvergence prakticky nepřetržitě po celé období transformačního procesu. V letech 1998 až 2004 se reálný kurz vůči euru (deflovaný deflátoř HDP) zhodnocoval v průměru o více než 4 % ročně. Pro období let 2005 až 2008 uvažujeme s průměrnou reálnou apreciací okolo cca 3 % ročně, což by při nízké inflaci vedlo k prosazení tendence k nominálnímu zhodnocení kurzu CZK/EUR.

Každoročně bude probíhat hodnocení výhledu plnění maastrichtských kritérií ČR a hodnocení míry sladění české ekonomiky s ekonomikami eurozóny. V případě pozitivního výsledku by ČR ke konci sledovaného období mohla vstoupit do kurzového mechanismu ERM II.

3.2 Aktuální makroekonomický vývoj

Aktuální makroekonomický vývoj³ v ČR je možné označit jako pozitivní.

Meziroční růst české ekonomiky se již šest čtvrtletí pohybuje nad úrovní 4 % a ve 2. čtvrtletí 2005 dosáhl 5,1 %. Struktura růstu je z perspektivního pohledu příznivá. Je tažen zejména nárůstem čistého exportu, což se od roku 2004 projevuje v kladném příspěvku zahraničního obchodu k růstu HDP.

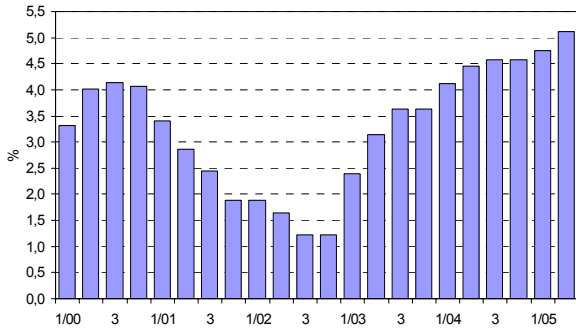
Dynamizace růstu má jak strukturální, tak i cyklický charakter. Zejména díky robustnímu zvyšování souhrnné produktivity výrobních faktorů soustavně akceleruje tempo růstu

³ Zpracováno na základě údajů, které byly známy k 15. září 2005.

potenciálního produktu, které podle našich propočtů dosáhlo v 2. čtvrtletí 2005 hodnoty 4,2 %. Došlo k uzavření záporné produkční mezery.

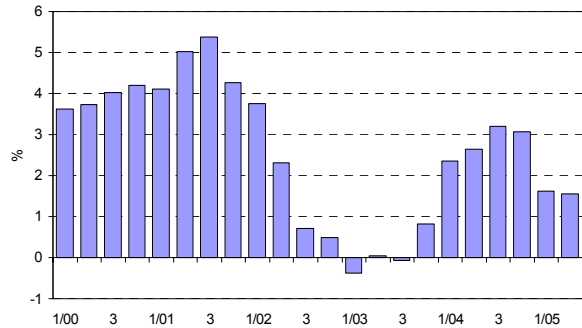
Graf 3.1: Reálný HDP

meziroční růst v %

Graf 3.2: Průměrná míra inflace

meziroční růst v %

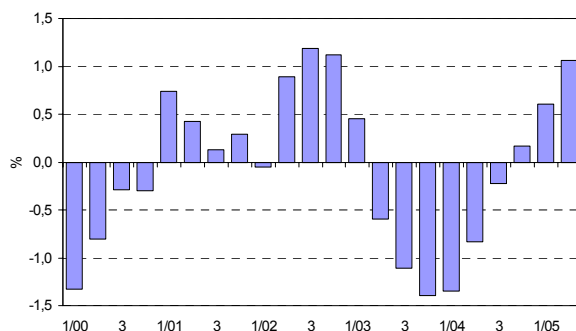
Zdroj: ČSÚ

Nadále pokračuje klidný vývoj spotřebitelských cen. Od počátku roku 2005 se jejich meziroční růst nachází pod 2 %, v srpnu 2005 dosáhl 1,7 % (HICP 1,4 %). Efekty rekordních cen surovin na světových trzích jsou částečně kompenzovány posílením směnného kurzu. Významnou roli hraje i vysoká úroveň konkurenčního prostředí na spotřebitelském trhu.

Pozitivní jevy se objevují také na trhu práce. Zaměstnanost (podle VŠPS) se začala po několika letech poklesu ve 4. čtvrtletí 2004 meziročně zvyšovat. Ve 2. čtvrtletí 2005 dosáhl její růst 1,1 %, přičemž nejvýraznější byl ve stavebnictví, zpracovatelském průmyslu, školství a zdravotnictví. Nadále pokračuje dynamický růst produktivity práce okolo 4 % ročně. Míra nezaměstnanosti po sezónním očištění dosáhla vrcholu v 1. čtvrtletí 2004 na úrovni 8,4 %, od té doby mírně klesá. Zůstává otázkou, do jaké míry jde o cyklický vývoj vyplývající ze zpožděných efektů uzavírání záporné produkční mezery a v jakém rozsahu se do něj promítá zlepšování strukturálních charakteristik trhu práce a opatření aktivní politiky zaměstnanosti.

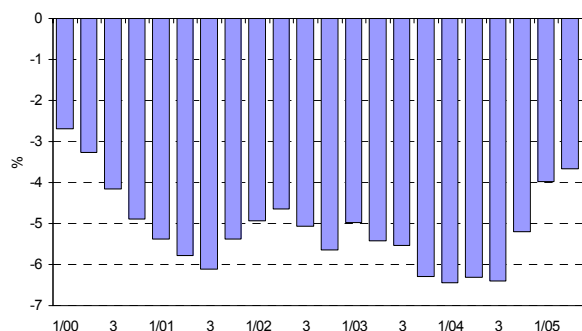
Graf 3.3: Zaměstnanost (podle VŠPS)

meziroční růst v %

Graf 3.4: Běžný účet / HDP

v %

Zdroj: ČSÚ, ČNB

Vnější rovnováha, vyjádřená podílem salda běžného účtu na HDP v klouzavých ročních úhrnech, se zlepšuje od 3. čtvrtletí 2004. Ve 2. čtvrtletí 2005 dosáhl deficit běžného účtu 3,7 % HDP. Hlavním faktorem je bezprecedentní zlepšení obchodní bilance v důsledku zjednodušení procedur zahraničního obchodu po vstupu do EU a dokončení některých významných proexportně orientovaných investic. Saldo obchodní bilance, které ještě ke konci

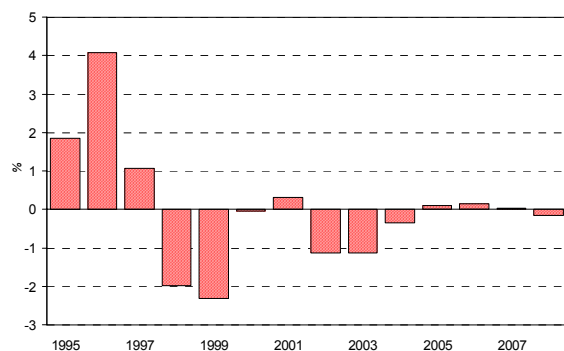
roku 2003 bylo v podílu na HDP v deficitu 2,7 %, se i přes vysoké ceny ropy dostalo ve 2. čtvrtletí 2005 do přebytku ve výši 1,0 % HDP.

3.3 Střednědobý scénář

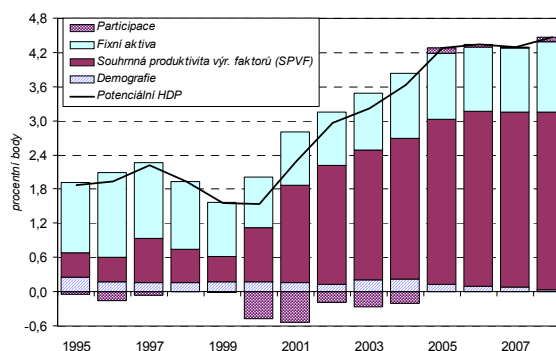
Potenciální produkt a pozice v ekonomickém cyklu

Podle našeho odhadu založeného na Cobb-Douglasově produkční funkci⁴ dochází od roku 2000 k výrazné akceleraci tempa růstu potenciálního produktu (z 1,5 % v roce 2000 na odhadovaných 4,3 % v roce 2005). Hlavním faktorem je zrychlení růstu trendové složky souhrnné produktivity výrobních faktorů (SPVF). Současně se na počátku roku 2005 uzavřela záporná produkční mezera.

Graf 3.5: Produkční mezera

Graf 3.6: Růst potenciálního produktu

Zdroj: propočty MF ČR

V souladu s principem nutné opatrnosti nepovažujeme udržení takovéto akcelerace růstu ekonomického potenciálu ve sledovaném horizontu za možné. Proto je scénář programu založen na předpokladu, že se tempo potenciálního růstu mírně zvýší a dosáhne úrovně 4,5 % v roce 2008 vlivem vyššího příspěvku SPVF. Růst produktivity by měl vycházet zejména ze zlepšování institucionálních parametrů ekonomiky a kvality podnikatelského prostředí a ze zavádění nových technologií spojených s přílivem přímých zahraničních investic.

Stabilní zůstávají příspěvky zásoby fixních aktiv a objemu práce. Snižující se přínos demografického vývoje bude kompenzován rostoucí mírou participace, podpořenou navrhovaným poklesem přímého zdanění nízko- a středněpříjmových skupin obyvatelstva.

Růstová trajektorie potenciálního produktu implikuje pokračování procesu reálné konvergence k ekonomické úrovni států EU.

Realizace reformy veřejných financí i opatření strukturálních politik by mohly pomoci urychlit tempo růstu potenciálního produktu nad projektovanou dynamiku, současně však existují i nezanedbatelná rizika opačným směrem vyplývající z možných dlouhodobých problémů na komoditních trzích či na trzích našich obchodních partnerů.

⁴ Propočty potenciálního produktu a produkční mezery jsou prozatím prováděny pomocí národní metodologie, popsané v Představném hospodářském programu z roku 2002. Hlavním rozdílem proti metodě Evropské komise, významným pro interpretaci výsledků, je použití klauzule „nulového součtu produkčních mezer v čase“.

Předpokládáme, že v následujících letech budou makroekonomické politiky i fungování automatických fiskálních stabilizátorů natolik pružné, že se nebude opakovat vysoká volatilita ekonomického cyklu z devadesátých let a že se ekonomika bude pohybovat v blízkosti svého potenciálu. Při projektovaných tempích růstu HDP by tak nemělo dojít ke vzniku výrazně kladné produkční mezery.

HDP a strana poptávky

Reálný růst HDP se bude v horizontu do roku 2008 pohybovat okolo 4,5 % s postupnou dynamizací domácí poptávky a pozitivním, i když klesajícím, příspěvkem salda zahraničního obchodu.

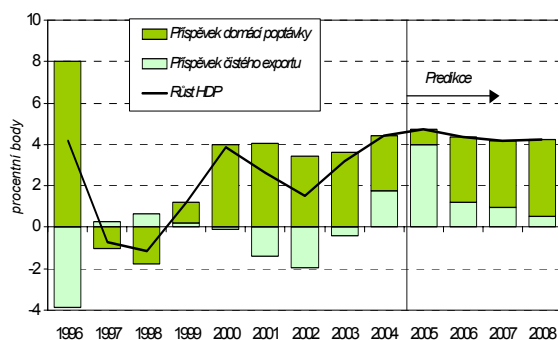
Tabulka 3.2: Ekonomický růst (úroveň v mld. CZK, přírůstek v %)

	kód ESA	Rok 2004	Rok 2004	Rok 2005	Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008
		úroveň	přírůstek	přírůstek	přírůstek	přírůstek	přírůstek
1. Reálný HDP	B1*g	2669	4,4	4,8	4,4	4,2	4,3
2. Nom inální HDP	B1*g	2750	7,6	5,7	6,7	7,0	7,4
Složky reálného HDP							
3. Výdaje na konečnou spotřebu domácností	P3	1343	2,1	2,3	3,5	3,6	3,6
4. Výdaje na konečnou spotřebu vládních institucí	P3	592	-2,0	-0,6	-0,2	-0,5	-0,5
5. Hrubá tvorba fixního kapitálu	P51	737	7,6	2,8	3,4	4,8	7,5
6. Změna stavu zásob a čisté pořízení cenností jako % HDP	P52+P53	9	0,3	-0,4	0,3	0,6	0,7
7. Vývoz zboží a služeb	P6	1938	21,9	9,5	10,2	9,8	10,0
8. Dovoz zboží a služeb	P7	1950	18,4	3,9	8,8	8,9	9,8
Příspěvek k růstu HDP v %							
9. Domácí poptávka (efektivní)			2,6	1,8	2,6	2,9	3,6
10. Změna stavu zásob a čisté pořízení cenností	P52+P53		0,1	-1,0	0,6	0,3	0,2
11. Saldo dovozu a vývozu zboží a služeb	B11		1,7	4,0	1,2	1,0	0,6

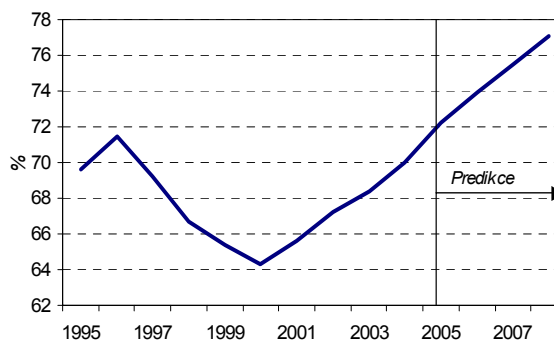
Zdroj: ČSÚ- čtvrtletní národní účty, propočty MF ČR

Negativně budou na růst ekonomiky působit především vysoké ceny ropy a jen pomalý růst nejvýznamnějších exportních trhů. V nejbližším období budou rovněž odeznívat jednorázové efekty plynoucí ze vstupu ČR do EU. Pokračující začleňování do EU však bude i nadále prorůstovým faktorem. Očekáváme pokračování procesu vyrovnávání ekonomické úrovně se sousedními vyspělými státy EU. Ekonomická úroveň ČR (HDP na obyvatele v přepočtu podle parity kupní síly) v porovnání s EU-25 se podle tohoto scénáře proti roku 2004 zvýší o cca 7 procentních bodů na cca 77 % v roce 2008.

Graf 3.7: Rozklad růstu HDP

Graf 3.8: HDP v paritě na hlavu (EU-25 = 100)

Zdroje: ČSÚ- čtvrtletní národní účty, Eurostat, propočty MF ČR

Růst spotřeby domácností (včetně neziskových institucí) se po vysoké dynamice v roce 2003 (4,6 %) v letech 2004 a 2005 výrazně zpomalil ke 2 %. Nízké úrokové sazby podporují tendence domácností investovat do nákupu vlastního bydlení, což jim odčerpává část disponibilních příjmů. Meziroční růst objemu hypotečních úvěrů o více než třetinu zvyšuje dlouhodobě dluhovou zátěž domácností a snižuje tempo růstu výdajů na konečnou spotřebu. V následujících letech by výdaje domácností na spotřebu měly růst mírně podproporcionálně k růstu HDP. Pomalejší růst jednotkových nákladů práce oproti růstu deflátoru HDP by měl umožnit zvyšování ekonomického výkonu v prostředí charakterizovaném nízkými domácími inflačními tlaky a zlepšením ekonomické situace podnikové sféry.

Spotřeba vlády v roce 2004 a 2005 klesala a i v budoucnu by měla reálně stagnovat či mírně klesat. Reforma veřejných financí povede k úspornému chování vládních institucí jak z hlediska zaměstnanosti ve vládním sektoru, tak i nákupů zboží a služeb.

Vrcholu investiční aktivity bylo dosaženo v roce 2004. Po určitém zpomalení v letech 2005 a 2006 by mělo dojít k obnově dynamiky a předstihu před tempem růstu HDP hlavně v důsledku pokračujícího přílivu přímých zahraničních investic, který odráží vysokou atraktivitu české ekonomiky pro zahraniční investory. Předpokládáme, že zahraniční vlastníci v ČR reinvestují podstatnou část zisků a nové kapacity budou převážně proexportně orientovány. Současně očekáváme i zvýšení investiční aktivity domácích firem. Rizikem pro rychlé obnovení vysoké dynamiky investic je možné zhoršení finanční situace podnikové sféry vlivem vysokých nákladů na energetické vstupy.

V letech 2007 a zejména 2008 v rámci nové Finanční perspektivy by se měly výrazně zvýšit příspěvky ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti. Společně s kofinancováním z veřejných rozpočtů poplynou převážně do budování infrastruktury. V souvislosti s tím však očekáváme, že tyto investice částečně nahradí projekty, které by byly financovány z tuzemských prostředků.

Příspěvek obchodní bilance zboží a služeb ve stálých cenách k růstu HDP od roku 2004 dosahuje kladných hodnot. V roce 2005 by měl dosáhnout úrovně kolem 4,0 p.b., což je nejen rekordní úroveň v české historii, ale i ojedinělá hodnota v mezinárodním porovnání. S pozitivním příspěvkem počítáme v celém období do roku 2008. Jeho velikost bude záviset na splnění předpokladů o vývoji vnějšího prostředí, na náběhu nových technologických celků a na vývoji domácí poptávky.

Ceny

Českou ekonomiku je od konce devadesátých let možné považovat za nízkoinflační. Projevuje se zde pozitivní vliv režimu cílování inflace, který usměrňuje inflační očekávání ekonomických subjektů.

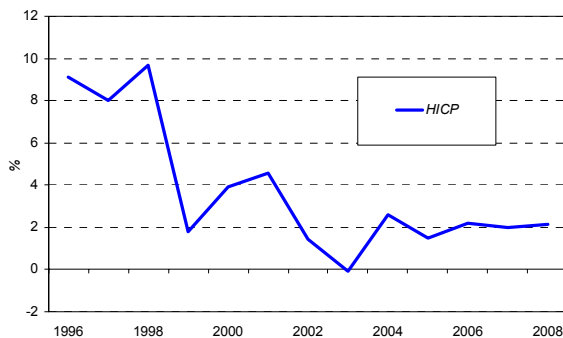
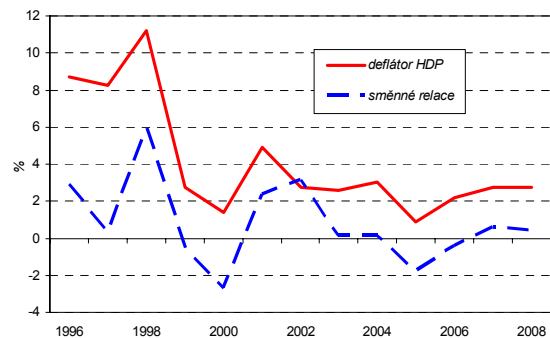
Od počátku roku 2005 se meziroční růst spotřebitelských cen nachází pod 2 %. Zrychlení inflace očekáváme až ve druhé polovině roku, a to především v souvislosti s vývojem cen benzínu a nafty, další úpravou spotřební daně z tabákových výrobků a zvýšením regulovaných cen plynu.

Tabulka 3.3: Ceny zboží a služeb

	Rok 2004	Rok 2005	Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008
Procentní změna					
HICP	2,6	1,5	2,2	2,0	2,1
Míra inflace (CPI)	2,8	1,9	2,5	2,3	2,5
Deflátor HDP	3,0	0,9	2,2	2,8	3,0
Deflátor spotřeby domácností	2,7	1,5	2,4	2,3	2,9

Zdroj: ČSÚ- cenová statistika a čtvrtletní národní účty, propočty MF ČR

Pro rok 2005 odhadujeme průměrnou míru inflace okolo 1,9 % při příspěvku administrativních cenových opatření k meziročnímu růstu spotřebitelských cen ve výši 2,0 p.b. V letech 2006 až 2008 by se cenový růst měl pohybovat okolo 2,5 %, tedy pod hranici inflačního cíle ČNB v rámci tolerované odchylky.

Graf 3.9: Spotřebitelské ceny
meziroční růst v %Graf 3.10: Deflátor HDP a směnné relace
meziroční růst v %

Zdroje: ČSÚ- cenová statistika a čtvrtletní národní účty, propočty MF ČR

Tato predikce je založena na výše uvedených exogenních předpokladech a na plynulém neinflačním nárůstu úplných jednotkových nákladů práce. V roce 2008 by měla být inflace navíc ovlivněna i předpokládaným ukončením platnosti výjimek v oblastech spotřební daně z cigaret a DPH. Otevřenou otázkou zůstává výše DPH u staveb pro bydlení.

Implicitní deflátor HDP vzrostl v roce 2004 podle revidovaných údajů o 3,0 %. Od 3. čtvrtletí 2004 však dochází vlivem nárůstu cen dovážených surovin k meziročnímu poklesu směnných relací, jež zpomalují růst deflátoru HDP. Odhad pro rok 2005 je okolo 0,9 %, což se projevuje i ve zpomalení dynamiky nominálního HDP proti tempu v roce 2004. V následujících letech by za předpokladu poklesu korunových cen ropy měl růst deflátoru HDP mírně předstihovat průměrnou míru inflace ze spotřebitelských cen. Projeví se zde opět zlepšování směnných relací v zahraničním obchodě díky nárůstu dosahovaných vývozních cen.

Trh práce a mzdy

Na trhu práce došlo od počátku roku 2005 k zastavení setrvalého poklesu míry zaměstnanosti, a dokonce již lze pozorovat pomalý růst tohoto ukazatele. Obdobný vývoj vykazuje i míra participace. Také v případě míry nezaměstnanosti lze zaznamenat změnu trendu směrem k jejímu pozvolnému snižování.

Nezaměstnanost má zejména strukturální charakter, což se projevuje růstem dlouhodobé složky a regionálních rozdílů. To má negativní dopady jak na sociální soudržnost společnosti tak i na hospodaření veřejných rozpočtů.

Tabulka 3.4: Zaměstnanost a mzdy

	Rok 2004	Rok 2005	Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008
Procentní změna					
Zaměstnanost (VŠPS)	-0,6	0,9	0,8	0,5	0,4
Náhrady zaměstnancům	6,5	5,2	5,3	6,0	6,5
Průměrná reálná makroekonomická mzda 1)	2,2	1,6	1,9	3,2	3,8
Úplné jednotkové náklady práce 2)	0,9	0,4	0,9	1,8	2,1
Poměrové ukazatele v procentech					
Míra nezaměstnanosti VŠPS	8,3	7,9	7,4	7,1	6,9
Míra zaměstnanosti 3)	64,9	65,4	65,8	66,0	66,2
Míra participace 4)	70,8	70,9	71,0	71,0	71,1

1) Objem mezd a platů připadající na 1 zaměstnance (podle VŠPS) deflovaný indexem spotřebitelských cen

2) Objem nominálních náhrad zaměstnancům na jednotku reálného HDP

3) Podíl celkové zaměstnanosti na počtu osob ve věku 15-64 let

4) Podíl pracovní síly na počtu osob ve věku 15-64 let

Zdroj: ČSÚ- statistika zaměstnanosti a čtvrtletní národní účty, propočty MF ČR

V současné době je již připravováno několik reformních opatření, která částečně reagují na uvedené problémy (viz Box 2.2).

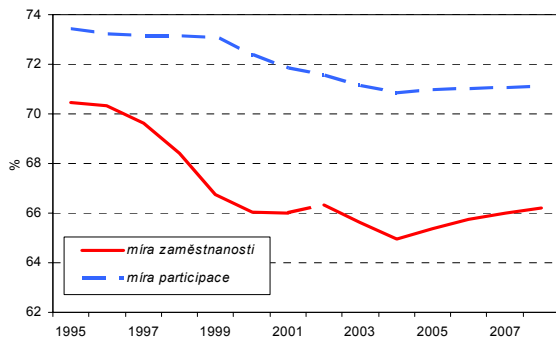
Poptávková strana trhu práce bude nadále ovlivňována především vysokým ekonomickým růstem. Ten již nyní způsobil obrácení trendu zaměstnanosti a do budoucna by měl prostřednictvím rozvoje malého a středního podnikání generovat další pracovní místa. Počet nových pracovních míst vytvořených v rámci přílivu přímých zahraničních investic není sice natolik vysoký, aby způsobil na trhu práce výraznější zvraty, avšak je nutné zdůraznit jeho pozitivní dopady ve formě nepřímých efektů spojených se zapojováním domácích firem jako subdodavatelů.

Negativně bude na trh práce působit i nadále restrukturalizační proces, který se projevuje tlakem na zvyšování produktivity práce a je spojen s rušením neefektivních provozů. Propuštění zaměstnanci pak na trhu práce čelí změněným kvalifikačním požadavkům, což vytváří problémy jak regionální povahy tak i v oblasti dlouhodobé nezaměstnanosti.

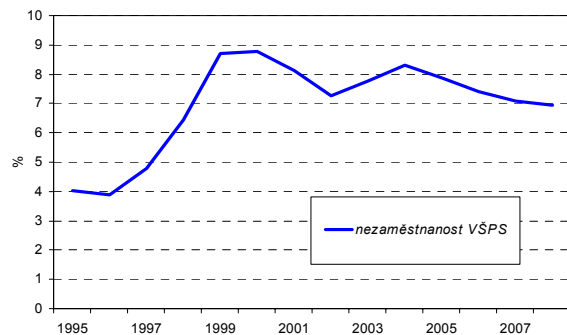
Za předpokladu, že se podaří prosadit příslušná opatření strukturálních politik a stávající růst HDP bude i nadále překračovat 4 %, lze očekávat pozvolný růst zaměstnanosti⁵ spojený s poklesem míry nezaměstnanosti, která by v roce 2008 mohla dosáhnout 7 %. Případné odkládání realizace potřebných reforem by však mělo negativní dopady na ekonomický růst vyplývající z nedostatečné pružnosti trhu práce.

⁵ Národní program reforem je v tomto aspektu ambicióznější a stanovil si cíl 66,4 %.

Graf 3.11: Míra zaměstnanosti a participace

Graf 3.12: Míra nezaměstnanosti

Pozn.: Míra zaměstnanosti i nezaměstnanosti z VŠPS je mezi roky 2001 a 2002 nesrovnatelná vzhledem k metodickým změnám.

Zdroje: ČSÚ- statistika zaměstnanosti, propočty MF ČR

Mzdová úroveň v současné době kopíruje růst produktivity práce a tudíž nenarušuje makroekonomickou stabilitu české ekonomiky. V případě mzdového vývoje předpokládáme pozvolnou akceleraci růstu průměrné mzdy z 5 na 7 %. Tempo růstu úplných jednotkových nákladů práce by se mělo zvýšit z 0,4 % v roce 2005 až na 2,1 % v roce 2008, což by nemělo zakládat mzdově inflační tlaky. Během sledovaného období nepředpokládáme výraznější změny v počtu odpracovaných hodin na jednoho pracovníka. Růst produktivity práce by se měl pohybovat v intervalu 3,6 až 3,9 % ročně.

3.4 Vztahy k zahraničí a sektorové bilance ⁶

Záporné saldo čistých půjček dosáhlo vrcholu v roce 2003 ve výši 6,2 % HDP. V roce 2004 došlo k jeho snížení na 5,2 % HDP zejména díky zlepšení bilance zboží.

Deficit bilance zboží se od maxima ve 2. čtvrtletí 2001 plynule snižoval. K výrazné akceleraci této tendence došlo po vstupu ČR do EU v květnu 2004. V dubnu 2005 se obchodní bilance dostala do přebytku, a to i přes vysoké a stále rostoucí ceny minerálních paliv. Zvyšování exportní výkonnosti při pomalém ekonomickém růstu v zemích eurozóny, a zejména v Německu, kam směřuje rozhodující část vývozu, prokazuje zlepšení konkurenceschopnosti domácích výrobců. Významně se projevují nové kapacity s velkým vývozním potenciálem, hlavně v oblasti automobilového průmyslu a informačních a komunikačních technologií, i substitute dovážených meziproduktů tuzemskými.

⁶ Podle požadavků „Code of Conduct“ je tato kapitola zpracována v metodologii národních účtů, která na základě vztahu mezi investicemi a úsporami umožňuje přebytek či deficit ve vztazích k zahraničí beze zbytku rozdělit mezi jednotlivé ekonomické sektory. Od analogické běžně používané metodologie běžného účtu platební bilance se liší jednak odlišným zařazením některých položek, jednak tím, že navíc zahrnuje některé jevy (kapitálové transfery, pořízení nevyráběných nefinančních aktiv).

Tabulka 3.5: Čisté půjčky / výpůjčky

	Rok 2004	Rok 2005	Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008
v % HDP					
Bilance zboží	-0,8	1,7	2,4	3,6	4,2
- minerální paliva (SITC 3)	-2,6	-3,6	-4,1	-3,5	-3,0
- ostatní zboží	1,8	5,3	6,5	7,2	7,2
Bilance služeb	0,5	0,5	0,4	0,4	0,5
Bilance zboží a služeb	-0,3	2,1	2,8	4,1	4,7
Bilance primárních důchodů	-4,9	-5,6	-5,8	-6,0	-6,1
Bilance transferů	0,1	0,8	0,7	0,8	1,0
Bilance primárních důchodů a transferů	-4,8	-4,8	-5,2	-5,2	-5,0
Kapitálové transfery	0,2	0,2	0,4	0,7	1,3
Čisté pořízení nevyráběných aktiv ¹⁾	-0,1	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Čisté půjčky/výpůjčky (B.9)	-5,2	-2,6	-2,2	-0,6	0,8
Čisté půjčky/výpůjčky soukromého sektoru	-2,2	2,2	1,6	2,7	3,5
- domácností	0,5	0,1	-0,2	-0,5	-0,5
- finančních a nefinančních podniků	-2,7	2,0	1,8	3,2	4,0
Čisté půjčky/výpůjčky vládního sektoru	-3,0	-4,8	-3,8	-3,3	-2,7

1) např. platby za licence, patenty a obchodní značky

Zdroj: ČSÚ- roční národní účty, propočty MF ČR

Tendence k dalšímu zlepšování bilance zboží bude tažena přebytkem nepalivové části bilance, který by měl dosáhnout v roce 2007 úrovně 7 % HDP. Pro konkurenceschopnost českého vývozu bude klíčové stabilní nízkoinflační prostředí a vývoj mezd odpovídající rovnovážnému zhodnocování reálného směnného kurzu.

U bilance služeb očekáváme stabilní přebytek v podílu na HDP s pokračujícím zlepšováním salda v oblasti dopravy a turistiky a zhoršováním u tzv. ostatních služeb.

Nejvýznamnější zápornou položkou čistých půjček je a bude zhoršující se bilance primárních důchodů, kde se promítají zejména rostoucí toky repatriovaných a reinvestovaných zisků zahraničních investorů.

Bilance běžných i kapitálových transferů bude zejména v letech 2007 a 2008 pozitivně ovlivněna saldem finančních toků z EU v rámci příspěvků ze strukturálních fondů, Fondu soudržnosti a na podporu zemědělství a rozvoje venkova.

Jako výsledek očekáváme postupné snižování deficitu čistých půjček tak, že by v roce 2008 mohlo být poprvé v historii ČR dosaženo přebytku.

Z hlediska příspěvku jednotlivých sektorů k čistým půjčkám v ekonomice by se měla zlepšovat pozice vládního sektoru vlivem opatření popsanych v následujících kapitolách. Pozice domácností se dostane do deficitu vzhledem k nárůstu investic do bydlení, které budou vyšší oproti tvorbě úspor. Hlavní zlepšení je možné očekávat v sektoru finančních a nefinančních institucí.

3.5 Růstové implikace strukturálních reforem

Program v sobě obsahuje vyhodnocené efekty schválených reformních opatření v souladu s Národním programem reforem, případně odhadované efekty opatření, jejichž schválení je velmi pravděpodobné (např. návrh nové Finanční perspektivy EU na roky 2007 až 2013).

Základní strukturální reformy, tak jak jsou definovány v „Code of Conduct“ (tedy zejména důchodová reforma a reforma zdravotní péče), jsou v současné době v ČR ve stadiu úvah a diskusí a proto jejich obsah, forma ani načasování nejsou ještě zdaleka známy. Jejich makroekonomické dopady proto není možné kvantifikovat a zahrnout do programu.